Lokalhistoriegruppen

Syd for Banen

Roskilde

Bestyrelsens beretning 2017-2018

fremlagt på generalforsamlingen d. 26. februar 2018 i Jakobskirken

1. Roskilde kommune opprioriterer sydbyen

Parkeringspladsen ved Østervangscentret er ved at blive lagt om. De skrå p-båse har længe været snævre og upraktiske, og belægningen og beplantningen har kendt bedre dage. Nu renoveres p-pladserne.
Sådan har kommunen i de sidste 5 år tydeligt opprioriteret sydbyen. Køgevej er blevet moderniseret på strækningen foran rådhuset, Bymarken er blevet renoveret så man ikke kører fra bump til bump, og den nye sti fra stationen til Musicon er ved at blive anlagt, med udfordringer for skaterne undervejs og med lyskryds på Sdr. Ringvej ved Rabalderstræde.

Sikke et skift fra, at bydelen virkede forsømt og der i årtier blev set ned på ”syd for banen”, til at kvarterets patchwork-agtige karakter bliver set som en charme. I sydbyen er der plads til det nye og anderledes. Her investeres der, her sker den kreative nytænkning, som skal løfte kommunen. Musicon er den kreative og innovative bydel i Roskilde, Ragnarock er åbnet som Danmarks Rockmuseum, og flere af kommunens centrale institutioner ligger i dag syd for banen: sygehuset, rådhuset og retsbygningen. Det har uden tvivl rykket på kronerne, som kommunen investerer i gader og stræder.

Sydbyen er på vej ind i et byggeboom med mere end tusind nye boliger på Musicon, på Sdr. Ringvej, på Eriksvej og i Røde Port-projektet inden for de nærmeste år. Ejendoms-mæglerne lancerer bydelen som den kreative bydel i Roskilde, når de skal sælge husene i kvarteret (Paperboy 10.10.2017).

Et kvarter der forandrer sig, som et træ der skyder nye knopper. Med rødder i de huse og lejligheder, hvor livet er blevet levet i generationer - med en solid stamme der forgrener sig i børnehaver og skoler, i fodboldklubber og foreninger, i forretninger og virksomheder – og med grenene strakt ud mod den lyse himmel og det, der tegner sig når vi ser fremad.

Og lige midt i det er vi, Lokalhistoriegruppen ”Syd for banen”, som både ser tilbage og ser fremad. At interessere sig for lokalhistorie er ikke et nostalgisk projekt. Det har med værdier at gøre, med det der er vores identitet som mennesker. Vi beskæftiger os med ”det nære”, fordi vi er optaget af det, der betyder noget for os, og interesserer os for, hvad der gør stedet her til et godt sted at bo.

2. Den nære historie er vores egen

Universitetsuddannede historikere kan se de lange linjer og på spændende måder fortælle om de dynamikker, der skaber historiens forandringer. Men når vi lever i en globaliseret verden og forandringens vinde er blæst hen over vores kvarter, så meget af det, der før gav mening og som vi havde hjemme i, ikke findes længere, så er det vigtigt for vores følelse af at høre hjemme, at vi fortæller historien om stedet igen ud fra det vi med vores egne øjne har set og det vi har mærket på vores egen krop.

Hjemstavnshistorie, kan man kalde det. Og det er ikke ringere end danmarkshistorie og verdenshistorie! Tværtimod går der linjer fra det, der er vores sted på jorden, til de strømninger der har skabt den store historie. Det som vi har oplevet og står inde for med vores erindringer, har også formet danmarkshistorien og verdenshistorien.
Tænk f.eks. på Roskilde Ring og de folkefester, som motorløbene var i 50'erne og 60'erne. Det blev igangsættende for privatbilismen, og bilen blev folkeeje i stedet for at være de få velhavendes og de erhvervsdrivende transportmiddel. Mobilitet er blevet det moderne samfunds livsbetingelse.
Slagteriskolen og Slagteriernes Forskningsinstitut gjorde fra midten af 50'erne den danske kødproduktion og fødevareforarbejdning til førende i Europa, og eksportindtægterne fra baconeksporten og mejerierhvervet var med til at muliggøre velfærdsstaten.

I lokalhistorien klarer vi os fint uden historisk metode, for vi fortæller den oplevede historie set indefra og sætter ord på det sted på jorden, som er vores. Det er personlig historieskrivning: vi fortæller om, hvorfor det giver mening at bo og leve lige her. Ja, vi fortæller meningen frem med det kærlige og indlevede blik, båret af vores erfaring med at være lige her.
Lokalhistorie handler om værdier og identitet, lige så meget som det handler om historie.

I Svogerslev er de lige nu i gang med at oprette deres egen lokalhistoriske forening. Interessen for at fortælle om stedet er en bred bevægelse.

3. Lokalhistorien har medvind

Vi er priviligerede i vores forening, at vi samler så mange til vores arrangementer. I januar, hvor Mogens Christensen fortalte om slagtererhvervet i Roskilde, kunne salen i Jakobskirken kun lige akkurat rumme de mange mennesker. Mere end 120 lyttede og spurgte ind til hans veloplagte fortælling om DAK, Slagteriskolen og om hvordan Roskilde var og er et udviklingscenter i den danske kødbranche.

Sidste år fyldte Hedegårdenes Skole 110 år og i november samarbejdede vi med skolen om et aftenarrangement, hvor der kom 75 mennesker. Også her med den tilgang, at det ikke bare handler om det der var, men om det der er. Hans Chr. Eisen stod for den

historiske vinkel og skoleleder Morten Naumann for den aktuelle, og så fortalte Niels Jørgen Rasmussen og Ole Nielsen fra vores bestyrelse om deres egen skoletid – og et væld af historier poppede op fra folk i salen.
En levende aften, hvor vi spejlede os i fortiden og tog pejling af, hvordan vi er kommet frem til det som skolemiljøet er i dag for de børn, der går på Hedegårdenes Skole og bliver fremtidens samfundsborgere.

Og samtidig kan man tage fejl. Jeg havde arrangeret besøg i to børnehaver i oktober, Spirrevippen i Ringparken (som tidligere hed Ringen) og Vognmandsparkens Børnehave. De to børnehaveledere holdt nogle rigtig gode oplæg om pædagogikken og den måde, som de to institutioner arbejder med børnene og deres familier på.
Jeg syntes, at det var så god en idé, for hvor betyder det meget for vores kvarter, at børnene kommer godt i gang med livet. Mange af os der bor her, har haft børn eller børnebørn de to steder. Men det havde ingen appel til medlemmerne, viste det sig: vi blev 5 deltagere! Jeg tog godt og grundigt fejl ☺
Det er der heldigvis plads til. At prøve noget af og blive klogere. At gøre et forsøg og så se, hvor det bærer hen.

Det var også lidt vovet, at vi fik lærer Halime Yilmaz, som har rødder her i kvarteret og i Tyrkiet, til at fortælle indvandrernes historie. Hvordan det var at vokse op i Roskilde og skabe sig et liv ud fra to kulturer. Det blev heldigvis godt modtaget, og Halime fortalte meget levende og personligt.

I foreningen har vi stor glæde af den ildhu, som Lotte Fang og Kaj V. Hansen lægger for dagen, både i de velbesøgte byvandringer og i den inspiration, som de giver fra sig. De er vidende mennesker og dygtige formidlere i tale og på skrift.
Kaj V. Hansen tog os i sommers med rundt i Energitårnet og viste os, hvordan der er penge i skidtet. I oktober gæstede vi rådhuset og borgmesterkæden blev vist frem sammen med historien om, hvordan tre kommuner smeltede sammen til en for få år siden. Lotte Fang er ved at udgive en ny bog om Roskildes guldalder og de kulturpersonligheder, der i 1800-tallet besøgte byen.

Og så kan der også fortælles lokalhistorie med et glimt i øjet. Det viste Tommy Hansen, da han i september under titlen ”Religionskrigen i Roskilde” fortalte om, hvordan byggeriet af det katolske sygehus fik protestanterne på banen, så der også kom gang i et menighedssygehus og diakonisser. Domprovsten ville ikke stå tilbage for de katolske rivaler. En fin vinkel i jubilæumsåret for reformationen, og en reminder om, at den respekt og dialog på tværs af trosretninger som vi i dag synes er naturlig, faktisk er ret ny.

Vi må sige, at vi har en god presse. ”Syd for banen” er tit i aviserne. Da der i sommers var racerbiltræf i Roskilde Ring, var der bred omtale i alle aviser og der deltog omkring 3000 mennesker på en solfyldt grundlovsdag. Danmarks første internationale motorbane lå her fra 1955 til 1968 og historien blev fortalt gennem store plancher, der var hængt op i et af

teltene. Der var mange henne og se de gamle fotos af racerkørerne Stirling Moss og Jack Brabham m.fl.

4. Samarbejde til mange sider

Racerbilstræffet i Roskilde Ring samarbejder vi om med en gruppe motorsportsentusiaster og hoster økonomien i vores forening. I år holdes Ringen Rundt søndag d. 10. juni. Roskilde kommunes kulturpulje har givet tilskud de sidste to år.

Til maj samarbejder vi med nogle gamle KFUM'ere om at formidle fodboldklubbens historie. Roskilde KFUM er på vej mod de 90 år, men der er ikke noget skrøbeligt over den gamle dame, hun er ung og vital! Klubben har flere medlemmer nu end nogensinde før og har et førstehold i Danmarksserien.

ÆldreSagen har spurgt, om vi ville arrangere en byvandring om skulpturerne i sydbyen. Det er Niels Jørgen Rasmusen og Gunilla Rasmussen, som er byplansarkitekt på Musicon, gået ind i sammen med mig. Det bliver mandag d. 20. august og man tilmelder sig gennem ÆldreSagen.

Svend Erik Christensen fra bestyrelsen får løbende henvendelser ud fra det, han har lavet om Ringparkens historie, madrasfabrikken Rosma og garverierne på Kamstrupstien. Senest er det en rundtur for Boligselskabet Sjælland i Ringparken og en artikel til Historisk Samfunds årbog.

Samarbejdet med Historisk Samfund for Roskilde Amt fungerer godt. Vi sender info til vores medlemmer om søsterforeningens program. Vi har en idé om, at historien om dyrskuet i Roskilde kunne være emnet for et fælles foredrag til næste år, når Fællesdyrskuet har 50 års jubilæum på dyrskuepladsen.

Det var også i samarbejde med haveforeningen Granly, at vi i sommers var på byvandring i kolonihaverne. De 50 deltagere fik et godt indtryk af det grønne åndehul i sydbyen.

5. Tak!

Til slut vil jeg gerne sige tak til bestyrelsen for et godt og inspirerende samarbejde! Tak til alle medlemmerne for jeres engagement og medleven. Tak til menighedsrådet, som lader os bruge faciliteterne her i kirken.

Forleden kom en kvinde med materiale om fyrværkerifabrikken i grusgraven, der hvor der senere blev lavet racerbane. Fyrværkeriet blev naturligvis fabrikeret der af sikkerhedshensyn, væk fra beboelse og veje.
Det er spændende, at der stadig dukker fortællinger op og gode fotos, som kan formidle historien om kvarteret. Det er hjemstavnshistorie, livsnært og vedkommende, for det som anekdoter og scrapbøger og erindringer formidler, er vores egen, oplevede historie.

På bestyrelsens vegne

Mogens Ohm Jensen, formand